

Wereldoorlog II - De Ausland Organisation (AO) en de Duitse spionage te Oostende

Georges Ruys

In België, dat steeds een aantrekkingskracht heeft uitgeoefend voor vreemdelingen bestonden al voor de WO I grote Duitse kolonies te Antwerpen, Brussel en Oostende. Na de grote oorlog volgde er een daling van het aantal inwijkelingen maar rond 1930 was alles terug zoals voor de oorlog. Duitse zakenlui, industriëlen en specialisten waren trouwens zeer geëerd in ons land.

Al voor 1930 waren door uitgeweken Duitsers enkele kernen opgericht die op geregelde tijdstippen samenkwamen. De Deutsche Elternverein, de Deutsche Evangelische Kirchengemeinde, de Deutsche Frauenverein, de Deutsche Handlungsgehilfenverband, de Deutscher Männegesangverein, de Deutscher Sportverein, de Deutsche Verein. De meeste voorzitters van deze verenigingen bekleeden later tijdens de oorlog hoge posten in de steden waar ze actief waren.

In 1932 ontstonden de eerste grote AO groepen namelijk de Ortsgruppe Brussel en Ortsgruppe Antwerpen. In andere steden werden kleinere kernen opgericht.

Toen Hitler aan de macht kwam, werd in 1934 voor de Duitsers die in het buitenland verbleven een officiële organisatie opgericht de "Auslandorganisation der Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei".

In België werd zo de AO-Landesgruppe België opgericht.

Deze organisatie nodigde sprekers uit en organiseerde groepsreizen naar hun moederland. Voor de verkiezingen in Duitsland werden busen ingelegd zodat de politieke band bleef bestaan.

Toen echter in 1935 een Mitteilungsblattern (*Mededelingsblad*) der AO onderschept werd waarin de taken der AO beschreven werden, bleek dat de opdrachten verder reikten dan propaganda voor hun vaderland maar eveneens bestonden uit:

- acties tegen Joden ondernemen en Duitsvijandige winkels boycotten;
- Duitse persagentschappen en journalisten moeten gecontroleerd worden;

- Problemen met partijgenoten mochten niet in het gastland tot een rechtszaak leiden.

Het uitlekken hiervan zorgde ervoor dat naarmate de oorlogsdreiging naderde de AO-leden, in de landen waar hun groepen en kernen opgericht waren, argwanend werden bekeken en als potentiële spionnen werden aangezien.

Begin mei 1940 bestonden er in ons land reeds hoofdgroepen te Brussel, Antwerpen, Luik en Eupen, terwijl er in Mechelen, Gent, Sint-Niklaas, Oostende, Ieper, Waterschei, Eisden en Raeren (bij Eupen) kernen opgericht waren die regelmatig samenkwamen.

Overal waar de AO opgericht was, kon men dus rekenen op betrouwbare Duitsers die met de zetel der partij in Duitsland in contact waren om informatie over hun gastland door te geven. Dus ook te Oostende want tijdens WO I was de haven een niet onbelangrijk doel geweest voornamelijk wat het duikbootverkeer betreft terwijl de nabijheid met Engeland een belangrijk gegeven was.

Bij mogelijke spionageactiviteiten van de leden wordt het geval aangehaald van Erich Neumann, de Stützpunktleiter in Oostende. De man verbleef hier vanaf 1930 en hield zich sinds de mobilisatie in 1939 's nachts veel op aan het station van Oostende om troepentransporten te bespieden en nota's te nemen. Hij werd na drie maanden te zijn geschaduw door de staatsveiligheid opgepakt en in januari 1940 het land uitgezet.

Toen de Duitsers op 10 mei ons land binnenvielen moest de Belgische veiligheid onmiddellijk optreden in opdracht van de auditeur-generaal. Ongeveer 10.000 verdachte personen werden opgehaald en opgesloten uit wraak, uit politieke overtuiging, hun joodse afkomst of vanwege hun buitenlandse nationaliteit.

Ca 1500 Duitse staatsburgers werden in ons land opgepakt samen met een aantal Verdinaso-militanten, Vlaamse nationalisten en Rexisten. Volgens Duitse bronnen zouden zelfs al de mannelijke AO-leden uit Antwerpen zijn aangehouden.

Ze werden met de "Spooktreinen" naar Franse gevangenkampen en concentratiekampen overgebracht.

Een groep van 77 waaronder 4 vrouwen hoofdzakelijk Belgen, Duitsers en Italianen en Joden en verdachte personen uit de provincie, werden opgesloten als administratief geïnterneerden in 't Pandereitje te Brugge. Deze groep werd uit Brugge op 15 mei, twee aan twee met de handen aan elkaar geboeid, met 3 bussen en begeleid door rijkswachters via Oostende en de kust naar Duinkerke gereden. Daarna werden ze met de bussen naar Bethune overgebracht en daar in de Jean Bart-kazerne opgesloten in het gevang waar ze ondervraagd en geslagen werden. De 19de 's avonds werden ze onder begeleiding van Franse soldaten overgebracht naar de onderkeldering van de kiosk van Abbeville. De 20ste mei gebeurde daar een moordpartij, bekend onder het "bloedbad van Abbeville".

Van al de weggevoerden met de spooktreinen naar Frankrijk konden eind juni 1940 de meesten waaronder het merendeel onschuldigen, terugkeren maar een groot aantal van hen waren vermoord of door mishandeling overleden. Nog andere werden onderweg naar huis door de bombardementen gedood.

Voor België is het niet bewezen dat de AO zich met spionage heeft ingelaten, hoewel er lijsten bestaan opgemaakt door getuigenissen van vluchtelingen en contactpersonen met namen van AO-leden.

Een georganiseerde spionage van de AO werd door Gauleiter Hermann Bohle op het proces te Nurenberg echter met klem tegengesproken. Maar gaat hij verder, het is mogelijk dat sommigen in hun elan en overdreven ijver andere dan algemene informatie doorgegeven hebben aan de partijleiding.

Nooit werd bewezen of de opdracht tot spionage door de AO kwam van de Abwehr en of er toestemming daartoe gegeven werd door de AO-leiding.

Eens de oorlog op volle toeren was de rol van de AO uitgespeeld. De algemene bemoeienissen van de burgerlijke AO werden niet meer door de SS-leiding aanvaard. Voor de Germaanse volksgroepen waaronder België, werd uitsluitend de Reichsführer der SS Heinrich Himmler (°7.10.1900 +23.05.1945) bevoegd.

Bronnen

- 1) De "Auslandorganisation der NSDAP in België - G. Janssens (Spiegel Historiaal 1977/ p424-429)
- 2) "De Ausland-Organisation der NSDAP in België 1932-1944" - R.Boijen
Belgisch tijdschrift voor Militaire Geschiedenis jg. 1980/p 663-675
- 3) "De Duitse Abwehr in België sept. 1939 - mei 1940" - Etienne Verhoeyen
Belgisch tijdschrift voor Militaire Geschiedenis - sept. 1993/ p193
- 4) NSDAP/AO: <http://de.wikipedia.org/wiki/NSDAP/AO>
- 5) Het Bloedbad van Abbeville - Gaby Warris: uitg. Hadewijch Antwerpen-Baarn

GENIET MET AZURIET!

Reisbureau voor alle touroperators,
vlieg-, trein-, bootticketten.

*Waar service en dienstbaarheid
geen ijdel woord is!*

REIZEN

Torhoutsesteenweg 449

Hoek Kastanjelaan

8400 Oostende

Tel. 059 51 49 51

Openingsuren

*Maandag, dinsdag, woensdag, donderdag en
vrijdag: 9 tot 12 en 14 tot 18 uur.*

Zaterdag: 9.30 tot 12 uur.